RADA MIEJSKA
w Środzie Śląskiej
Plac Wolności 1
55-300 Środa Śląska

UCHWAŁA NR XVI/124/25
RADY MIEJSKIEJ W ŚRODZIE ŚLĄSKIEJ
z dnia 26 marca 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2025 – 2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz.1465), art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2024 r. poz. 424) Rada Miejska w Środzie Śląskiej, uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2025 – 2030 stanowiący **załącznik** do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała nr XLI/427/21 Rady Miejskiej w Środzie Śląskiej z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Środy Śląskiej.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Andrzej Bielski

SPIS TREŚCI:

Uzasadnienie wprowadzenia programu.....3

1.Wprowadzenie.....3
1.1 definicja przemocy domowej.....3
1.2 formy przemocy.....4
1.3 cykl przemocy.....5

2. Podstawy i regulacje prawne programu.....6

3. Charakterystyka Gminy Środa Śląska 7
3.1 Dane statystyczne dotyczące problemu przemocy domowej na terenie Gminy Środa Śląska 7
3.2. Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych.....8
3.3 Analiza i interpretacja uzyskanych wyników badań 9

4. Prezentacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej.....9
4.1 Adresaci Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej.....9
4.2. Cel główny i cele szczegółowe Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej 10

5. Monitoring i sprawozdawczość 11

6. Zasady finansowanie 11

7. Ewaluacja 11

1.2 Według specjalistów Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia" wyróżniamy następujące formy przemocy:

1. PSYCHICZNA/EMOCJONALNA, która jest podstawą wszelkich form przemocy. Polega na wywieraniu presji na osobę w celu sprawowania nad nią kontroli i podporządkowania jej swojej woli. Jej istotą jest naruszenie godności osobistej. Stanowi podstawę wszelkich innych form przemocy i zazwyczaj z nimi współwystępuje. Przykładem mogą być: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów i planów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna poprzez kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, uniemożliwianie schronienia, degradacja werbalna czyli wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb i wulgaryzmów, straszenie zastosowaniem siły. Skutkami tej formy przemocy są: zniszczenie poczucia mocy sprawczej, poczucia własnej wartości i godności, uniemożliwienie podjęcia jakichkolwiek działań niezgodnych z zasadą posłuszeństwa, osłabienie psychicznych i fizycznych zdolności stawiania oporu oraz wyrobienie przekonania o daremności jego stawiania, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, całkowite uzależnienie ofiary od prześladowcy, stały strach i utrata nadziei, choroby psychosomatyczne, ciągły stres, zaburzenia snu, itp.

2. FIZYCZNA, która polega na naruszeniu nietykalności cielesnej lub niesie takie ryzyko. Przykłady: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, gaszenie papierosów na ciele, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, szarpanie np. za włosy lub uszy, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp. Skutkami tej formy przemocy są: bezpośrednie: uszkodzenia ciała - urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia; następujące skutki: choroby w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczuciu zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychosomatyczne, itp.

3. SEKSUALNA - dotyczy sfery seksualnej, jej celem jest poniżenie drugiej osoby, odebranie jej godności, polega na naruszeniu intymności. Jej istotą jest zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Występuje wówczas przymus jako na bezpośrednie użycie siły lub emocjonalny szantaż, groźba lub podstęp by osobę skłonić do preferowanego zachowania np.: gwałt, molestowanie seksualne, wymuszanie pożycia, obmacywanie, dotykanie intymnych części ciała, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, uwagi i żarty o charakterze seksualnym, przymuszanie do oglądania treści o charakterze seksualnym bądź pornograficznym itp. Skutkami tej formy przemocy są: obrażenia fizyczne, ból i cierpienie, obniżona samoocena i poczucie własnej wartości, utrata poczucia atrakcyjności i godności, zaburzenia seksualne, oziębłość, zamknięcie się /lęk, strach, unikanie seksu/, uogólniona niechęć i obawa do przedstawicieli płci osoby stosującej przemoc.

4. EKONOMICZNA - dotyczy sfery materialnej, polega na celowym niszczeniu własności, pozbawianiu środków lub tworzeniu warunków, gdy trudno jest zaspokoić podstawowe potrzeby m.in.: uniemożliwianiu podjęcia pracy zarobkowej i wymuszanie pracy nieodpłatnej, odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczeniu rzeczy, zabieraniu pieniędzy, ograniczanie dostępu do zasobów rodziny, w przypadku wspólnej firmy na nieopłacaniu składek, ubezpieczeń i niewypłacaniu zarobionych pieniędzy, wymaganiu, by sprawozdawać się z każdej wydanej złotówki, pozbawieniu

następnych cykli jest jeszcze gwałtowniejsza, przy czym zwykle skracają się fazy „miodowego miesiąca", po pewnym czasie faza ta zupełnie znika i pozostają tylko dwie.

Osobami doznającymi przemocy są również dzieci, które bezpośrednio doświadczają aktów przemocy lub pośrednio, będąc naocznymi świadkami krzywdzenia osób w ich otoczeniu. Proces socjalizacji w rodzinie dysfunkcyjnej przebiega według takich samych reguł jak w rodzinie, w której zachowane są prawidłowe wzorce. W dziecku może się kształtować niewłaściwy obraz zachowań w sensie fizycznym oraz psychicznym. W procesie poznawczym, który jest ściśle związany z rozwojem fizycznym – dziecko przyjmuje wzorce postępowania swoich najbliższych, które może prezentować w dorosłym życiu. Stosowanie przemocy stanowi tzw. przekaz międzypokoleniowy.
U osób poddawanych długotrwałej przemocy można wyodrębnić pewien zespół cech charakterystycznych:
- niska samoocena
- bierne mechanizmy radzenia sobie
- wysoka zależność od partnerów
- niepokój i depresja
- izolacja społeczna
- zinternalizowane poczucie winy
- podporządkowanie się
- ambiwalentne poczucie lojalności – ofiara często chce zatrzymać przemoc, ale jednocześnie chce utrzymać relację ze sprawcą
- zniekształcone atrybucje – irracjonalne sposoby wyjaśnienia zachowań sprawcy
- nadużywanie alkoholu i narkotyków
- choroby związane ze stresem

2. Podstawy i regulacje prawne programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2025-2030 pozostaje spójny z najważniejszymi polskimi i międzynarodowymi · dokumentami regulującymi problematykę przeciwdziałania przemocy domowej.
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) stanowi w art. 18, że rodzina znajduje się pod ochroną i opieką państwa, zaś w art. 71 ust.1 nakłada na państwo obowiązek uwzględniania dobra rodziny w swojej polityce społecznej i gospodarczej oraz statuuje prawo rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. Szczególną ochroną państwa objęte są dzieci i ich prawa (art. 72 ust. 1). Każdy ma prawo żądać od władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Stąd też zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami, w tym przed przemocą ze strony osób najbliższych.
Podstawowym dokumentem regulującym w Polsce działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024r poz. 424 z późn. zm.), która oprócz definiowania pojęcia przemocy domowej, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej oraz wobec osób ją stosujących. Ponadto, problematyka przeciwdziałania przemocy domowej jest uregulowana w następujących aktach prawnych:
1) Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzona w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 961 z późn. zm.)
2) ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024r poz. 1283 z późn. zm)

Praca z rodziną z problemem przemocy realizowana jest przez grupy diagnostyczno - pomocowe, których zadaniem jest planowanie działań, monitorowanie sytuacji w rodzinie pod kątem bezpieczeństwa osób doznających przemocy domowej. W skład grup diagnostyczno - pomocowych wchodzą: pracownicy socjalni, dzielnicowi, psycholog, przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pedagodzy szkolni oraz kuratorzy.

Tabela 3 liczba powołanych grup diagnostyczno pomocowych w latach 2021 – 2023

rok	2021	2022	2023
Liczba grup diagnostyczno pomocowych	175	146	139

3.2 Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych

W lipcu 2024r. zostały przeprowadzone badania diagnostyczne badające poziomu wiedzy społeczności lokalnej w Gminie Środa Śląska na temat zjawisk przemocy domowej.
Celem poznawczym badania było określenie stopnia świadomości społeczności na temat zjawisk przemocy oraz rozpoznanie preferowanych przez mieszkańców postaw wobec zachowań przemocowych.
Zastosowaną metodą badawczą była technika ankietowa. Narzędziem badawczym były ankiety w których zamieszczono 13 pytań zamkniętych.
Kwestionariusz ankiety uzupełniona o pytania o charakterze metryczkowym, dotyczącymi płci, wieku, miejsca zamieszkania i wykształcenia. Ankiety były anonimowe, zostały przeprowadzone wśród 100 dorosłych mieszkańców Gminy Środa Śląska – 68 kobiet oraz 32 mężczyzn.

Kobiety

Wiek	18-25 lat	26 – 40 lat	41-60 lat	61 lat i więcej
	6 osób	15 osób	32 osoby	15 osób
wykształcenie	podstawowe	zawodowe	średnie	wyższe
	6 osób	21 osób	24 osoby	17 osób
Miejsce zamieszkania	miasto	wieś		
	49 osób	19 osób		

Mężczyźni

Wiek	18-25 lat	26 – 40 lat	41-60 lat	61 lat i więcej
	5 osób	10 osób	11 osób	6 osób
wykształcenie	podstawowe	zawodowe	średnie	wyższe
	3 osób	7 osób	14 osób	8 osób
Miejsce zamieszkania	miasto	wieś		
	18 osób	14 osób		

4) instytucji, służb, organizacji pozarządowych i innych podmiotów zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej

4.2 Cel główny i cele szczegółowe Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej

Cel główny: zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Gminy Środy Śląskiej
Cele szczegółowe Programu:
1) podniesienie świadomości społecznej oraz zintensyfikowanie działań profilaktycznych i interdyscyplinarnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
2) zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
3) zwiększenie skuteczności podejmowanych działań wobec osób stosujących przemoc domową,
4) zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji oraz innych podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej,
5) podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług.

Cel nadrzędny zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych i wyodrębnionych w ramach celów zadań. Określone w programie zadania będą realizowane przez włączone w realizację Programu instytucje.

Obszar 1. Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna

Cel: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Kierunki działań:
1.Poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb, na temat zjawiska przemocy domowej:
diagnoza zjawiska przemocy domowej na obszarze gminy, ustalenie odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą domową
Realizator: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komenda Powiatowa Policji, placówki oświatowe, organizację NGO.
Wskaźniki:
liczba przeprowadzonych diagnoz zjawiska przemocy domowej.
Termin realizacji: 2025-2030

2. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej
Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, które:
- obalają stereotypy na temat przemocy domowej
- opisują mechanizmy przemocy domowej oraz jednoznacznie wskazują na ich społeczną szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania,
- promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec małoletnich przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę,

Uzasadnienie

Uchwalenie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy przez Radę Miejską to zadanie wynikające z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U z 2024 roku poz. 424).
Program stanowi integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Środa Śląska na lata 2019-2026. Kierunki i zakres działań wyznaczone przez wyżej przywołaną ustawę są szczególnie istotne z punktu widzenia zadań pomocy społecznej.
W programie uwzględniono zadania związane z prowadzeniem profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów dotyczących zjawiska przemocy domowej. Realizacja przedmiotowego programu powinna przynieść wymierne efekty w postaci ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie w naszej gminie.

W związku z powyższym zachodzi potrzeba podjęcia niniejszej uchwały.